

Statenbrief

Onderwerp	Inzet provincie Utrecht in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving en het Bestuurlijk Overleg MIRT van het landsdeel Noordwest 2024
Behandeldatum GS	08-10-2024
Documentnummer	UTSP-1745350103-44938
Van	Erik van Hoogstraten en Bart Althuis
Telefoonnummer	06 25762279 en 06-18300493
Opdrachtgever	Jan de Poorter en Ellen Vrielink
Domein/opgave	SLO en MOB
Team	SRO en MOB
Portefeuillehouder	Van Essen en Van Schie
Bijlage	Folder Rijk en regio aan de slag voor de grootste woningbouwlocatie van Nederland

Essentie / samenvatting

Op 7 november 2024 vinden zowel het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving Noordwest (BOL) als het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport Noordwest (BO MIRT) plaats. Dit is een overleg van een Utrechtse bestuurlijke afvaardiging en bewindspersonen van in ieder geval de ministeries van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW). De provincie Utrecht vormt samen met de provincies Noord-Holland en Flevoland het landsdeel 'Noordwest'. In deze brief lichten wij onze inzet voor afspraken met het Rijk toe.

Toelichting

Het BOL-deel van het overleg zal in het teken staan van kennismaking met de nieuwe bewindspersonen, de stand van zaken van de Nota Ruimte en het programma NOVEX. Onder het agendaonderdeel programma NOVEX vallen voor de provincie Utrecht de Rijksreactie op het Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht en een doorkijk naar het gezamenlijke arrangement; de Adaptieve Ontwikkelstrategie voor NOVEX-gebied Utrecht en de Realisatieagenda voor NOVEX-gebied Groene Hart.

In het BO MIRT-deel ligt voor de provincie Utrecht de nadruk op de OV-ontsluiting van Groot Merwede en Rijnenburg, de grootste woningbouwlocatie van Nederland. Ook gaat het over de Herprioriteringsprojecten knooppunt Hoevelaken en de Noordelijke Randweg Utrecht in samenhang met de Ring Utrecht – Alternatief Ring Utrecht.

Tijdens dit gecombineerde BOL en BO MIRT zullen geen grote financiële afspraken op de rol staan. Wel worden oriënterende gesprekken gevoerd over de invulling van de nieuwe rijksmiddelen voor woningbouw en bereikbaarheid. Afspraken hierover zijn in het regeerprogramma aangekondigd in 2025.

Kennismaking met de nieuwe bewindspersonen

Tijdens de kennismaking zullen we als regio stilstaan bij de opgaves in ons gebied en zullen we als Utrechtse partijen onze speerpunten voor deze kabinetsperiode bespreken.

Inzet: *Naar voren brengen dat we van harte samenwerken met het kabinet om:*

- *voldoende én betaalbare woningen voor iedereen te realiseren;*
- *onze Europese koppositie op het gebied van gezondheidsinnovatie te benutten;*
- *het oplossen van de netcongestie en*
- *het vervoersknooppunt van Nederland draaiend te houden.*

Nota Ruimte

Op 21 juni 2024 heeft de minister van BZK namens het kabinet de voorontwerp Nota Ruimte naar de Tweede Kamer gestuurd. Het voorontwerp is een eerste ruimtelijke vertaling van de opgaven voor Nederland richting 2050, met een doorkijk naar 2100. Het benoemt gemaakte keuzes en geeft richting voor te maken keuzes in heel Nederland. Het gaat over grote, urgente ruimtelijke opgaven o.a. op het gebied van water, bodem, landbouw, natuur, energie, (circulaire) economie, mobiliteit, wonen, groen in en om de stad, defensie, cultureel erfgoed en landschap. De voorontwerp Nota Ruimte volgt op de contourennotitie Nota Ruimte van 6 oktober 2023. En is een tussenstap op weg naar de ontwerp Nota Ruimte en vervolgens de definitieve Nota Ruimte. De definitieve Nota Ruimte is een voor het Rijk bindende Omgevingsvisie en het beleidsmatige kader van de Omgevingswet. U bent bij [Statenbrief van 09-07](#) over de inhoud en het proces van het voorontwerp en de duiding van de betekenis ervan voor de provincie Utrecht geïnformeerd. In algemene zin sluiten de keuzes van het Rijk in het voorontwerp goed aan op die in de Omgevingsvisie provincie Utrecht.

Inzet: *Aandacht vragen bij het Rijk voor de noodzaak om langjarig en integraal te werken aan de grote, urgente opgaven in de provincie Utrecht en haar omgeving.*

Rijksreactie Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht en doorkijk naar ruimtelijk arrangement

Tijdens het BOL wordt het bestuurlijke gesprek gevoerd over de Rijksbrede reactie op het Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht 'Versnellen, Vernieuwen, Verdiepen' (12 december 2023). Over het ruimtelijke voorstel bent u door middel van een [Statenbrief van 12-12-2023](#) geïnformeerd. Het Rijk heeft aangegeven dat de provincie Utrecht er in haar ruimtelijk voorstel zeer goed in is geslaagd om de nationale en provinciale opgaven beet te pakken en nader te agenderen ten behoeve van deze ruimtelijke puzzel. Ook heeft het Rijk te kennen gegeven dat zij de concreetheid en het detailniveau van het ruimtelijk voorstel van provincie Utrecht waardeert. In het BOL wordt tevens doorgekeken naar een Ruimtelijk Arrangement Rijk – provincie Utrecht medio 2025. Dit ruimtelijk arrangement wordt een bestuursovereenkomst met wederkerige bestuurlijke afspraken over beleid, uitvoering en onderzoek op korte, middellange en lange termijn.

Inzet: *Vooruitlopend op een ruimtelijk arrangement worden in het BOL vier urgente ruimtelijke opgaven aan de orde gesteld, waarover we met het Rijk afspraken willen maken:*

- *Behoud en versterking van het verdienvermogen van het gezondheidscluster in de Metropoolregio Utrecht;*
- *Inpassing van energiestructuren i.r.t. andere ruimtelijke functies en kwaliteiten zoals Werelderfgoed de Hollandse Waterlinies;*
- *Versterking van recreatief groen op de overgang stad-land;*
- *Zoetwaterbeschikbaarheid voor de vernatting van de veenweiden.*

De bespreking van deze opgaven betekent niet dat andere opgaven/acties uit het ruimtelijk voorstel minder belangrijk zijn. De acties waarover we nu nog geen afspraken kunnen maken, houden we in beeld bij het ruimtelijk arrangement, bijvoorbeeld in de vorm van een voorraadagenda, zodat ze in een volgende cyclus opgepakt kunnen worden.

Uitvoeringsagenda's NOVEX-gebieden Utrecht-Amersfoort en Groene Hart

Voor het BOL zullen de in ontwikkeling zijnde concepten van de Uitvoeringsagenda's voor de NOVEX-gebieden Utrecht-Amersfoort (genaamd Adaptieve Ontwikkelstrategie) en Groene Hart (genaamd Realisatieagenda) worden geagendeerd. De vraag aan de bewindspersonen zal zijn hoe ze uitvoering willen geven aan de gezamenlijke opgaven en gedeelde ambities en hoe ze hierbij komen tot de inzet van de door het kabinet beschikbaar gestelde nieuwe middelen. Hierbij staat o.a. €5 miljard in de VRO- begroting voor versnelling woningbouw, €2,5 miljard in de IenW-begroting voor ontsluiting van woningbouw en €500 miljoen in de LVVN-begroting voor agrarisch natuurbeheer.

Inzet: Bespreken van de voortgang van de Uitvoeringsagenda's voor de NOVEX-gebieden Utrecht-Amersfoort en Groene Hart en de mogelijke inzet van de door het kabinet beschikbaar gestelde nieuwe middelen.

OV-ontsluiting grootste woningbouwlocatie van Nederland (o.a. Merwedelijn)

Provincie, gemeenten en ontwikkelaars willen de grootste woningbouwlocatie van Nederland ontwikkelen, van Utrecht Centraal tot en met Nieuwegein en in de polder Rijnenburg. Het gaat in aantallen om de ontwikkeling van 2x Leidsche Rijn, ooit de grootste VINEX-locatie van Nederland.

Voor de A12 zone en Rijnenburg is in 2023 gestart met het "MIRT Onderzoek A12 zone in samenhang met Rijnenburg". Het MIRT-onderzoek moet voldoende beslisinformatie opleveren om in het BO MIRT 2025 afspraken te maken over concrete vervolgstappen, zoals een MIRT-verkenning of andere acties met Rijk en regio. De eerste fase van het MIRT onderzoek is afgerond en de resultaten van deze eerste fase worden besproken in het BO MIRT. De rapporten behorende bij de eerste fase zijn vanaf 5 november 2024 te vinden op de website van U Ned ([website van U Ned](#)). In het najaar start 2e fase van het onderzoek. Hierover worden PS op de hoogte gehouden en richting besluitvorming in het BO MIRT 2025 in positie gebracht.

Het MIRT-onderzoek is één van de acties om te komen tot de ontwikkeling van Groot Merwede en Rijnenburg. Daarnaast loopt de MIRT-verkenning OV en Wonen (zie onder). De verkenning gaat over OV-maatregelen voor nieuwe woon- en werklocaties in Utrecht Zuidwest en Nieuwegein in 2030 en verder, waaronder de mogelijkheden voor realisatie van de Merwedelijn. Dit is ook voor Rijnenburg een cruciale randvoorwaarde. Partijen werken ook binnen het eigen ruimtelijk spoor verder, zoals de recente onderzoeken die de gemeente Utrecht voor Rijnenburg heeft uitgevoerd (Programmatische Verkenning Rijnenburg) en de Uitgangspuntennotitie die komend jaar wordt opgesteld. Naast de U Ned samenwerking is recent ook een bestuurlijk regietafel opgericht met de regionale overheden. Deze 'gebiedsalliantie' heeft onder meer afstemming en versnelling van de gebiedsontwikkeling als doel. Als provincie zullen we deze inzichten meenemen bij de actualisatie van onze Omgevingsvisie.

De Merwedelijn - een snelle en deels ondergrondse tramverbinding - is cruciaal voor de ontwikkeling van Groot Merwede en Rijnenburg. Er ligt namelijk geen treinspoor in dit gebied en bussen zijn geen oplossing voor de verwachte 80.000 reizigers per dag. Dit aantal is vergelijkbaar met metrolijnen elders in het land. De regio en het Rijk hebben een deel van het geld beschikbaar gesteld voor deze lijn, maar zonder zicht op een aanvullend financieringsbesluit van het Rijk kunnen deze woningen niet gebouwd worden. In de folder 'Rijk en regio aan de slag voor de grootste woningbouwlocatie van Nederland' (zie bijlage) lichten we dit verder toe.

We hebben op 12 maart 2024 in de [Statenbrief 'Voortgang MIRT-verkenning OV en Wonen en MIRT-onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg'](#) gemeld dat we rond de zomer van 2024 een voorkeursalternatief (VKA) zouden gaan kiezen. Echter is er nog geen gezamenlijke voorkeursvariant gevonden. We hebben meer tijd nodig om een goede oplossing te vinden die past binnen het beschikbare budget. Ook is het onzeker of alles wel maakbaar is. Daarom hebben we afgesproken om de MIRT-verkenning te verlengen met een

verdiepingsfase, deze loopt tot het BO MIRT 2025. De verwachting is dat er meer rijks- en regiomiddelen nodig zijn om tot een toekomstvastе oplossing voor de Merwedelijn te komen.

We ronden de lopende fase van de MIRT-verkenning af, inclusief alle onderzoeksrapporten. De overkoepelende rapportage is het Verkenningenrapport. Daar zit een Tussenbericht bij waarin alle belangstellende geïnformeerd worden over de voortgang van de MIRT-verkenning en de opzet voor de Verdiepingsfase. Deze documenten zijn vanaf 5 november 2024 te vinden op de [website van U Ned](#).

Inzet: bevestigen dat een goede OVontsluiting randvoorwaardelijk is voor de realisatie van de grootste woningbouwlocatie van Nederland en dat intensivering van de samenwerking met het Rijk noodzakelijk is. Concreet zetten wij in op afspraken met dit kabinet over een bijdrage vanuit de nieuwe rijksmiddelen voor woningbouw en mobiliteit.

Herprioritering Mobiliteitsfonds Hoevelaken en Noordelijke Randweg Utrecht / Ring Utrecht – Alternatief Ring Utrecht

Specifiek zal worden stilgestaan bij de impact van de, in het kader van de herprioritering Mobiliteitsfonds, gepauzeerde projecten A28/A1 Knooppunt Hoevelaken in relatie met de aansluiting A1-A30, de Noordelijke Randweg Utrecht en de A27 Eemnes - Almere. Nut en noodzaak van deze projecten staat niet ter discussie. Zodra er stikstofruimte, middelen en capaciteit beschikbaar zijn, wil ook het Rijk dit zo snel mogelijk weer oppakken.

Het pauzeren van het rijksproject Knooppunt Hoevelaken heeft een grote impact op de nationale en regionale bereikbaarheid en de woningbouw. In het BO MIRT Noordwest van 2023 is afgesproken dat wordt gewerkt aan afspraken over de wijze van reactivering van de pauzeprojecten en aan een pakket van mitigerende maatregelen.

De mitigerende maatregelen zijn uitgewerkt als onderdeel van de "U Ned Mobiliteitsagenda Regio Amersfoort". In deze mobiliteitsagenda wordt een maatregelenpakket van 25 maatregelen voorgesteld voor de auto, het openbaar vervoer, hubs, de fiets en inzet op andere mobiliteitskeuzes. Inzet voor het BO MIRT is de mobiliteitsagenda als Rijk en regio te onderschrijven.

Het pauzeren van de rijksbijdrage aan het project Noordelijk Randweg Utrecht kan, als schakel in de Ring Utrecht, niet los gezien worden van het project A27/A12 Ring Utrecht. Het Tracébesluit voor dit project ligt momenteel voor bij de Raad van State en de zitting is gepland op 17-19 november 2024. Eind 2023 heeft de regio een Alternatief voor de Ring Utrecht gepresenteerd. We hebben in 2023 als regio met het Rijk afgesproken dat we vervolgaafspraken rondom de 'pauzering' van de rijksbijdrage voor de Noordelijk Randweg Utrecht in samenhang willen brengen met besluitvorming over het Tracébesluit Ring Utrecht en het Alternatief Ring Utrecht. Besluitvorming over de Ring, Alternatief Ring Utrecht en Noordelijk Randweg Utrecht wordt in 2025 voorzien.

Inzet: Bevestiging van de gezamenlijke inzet op de mitigatie van effecten van de pauzering van met name project Knooppunt Hoevelaken, de monitoring van de gepauzeerde projecten en de opstartstrategie. Bevestiging van de samenhang Ring/Alternatief Ring Utrecht en Noordelijke Randweg Utrecht en de inzet op afgestemde besluitvorming met de regio.

Verstedelijking en bereikbaarheid regio Amersfoort

In het BO MIRT 2023 is de afspraak gemaakt om twee onderzoeken in de regio Amersfoort op te pakken. De Mobiliteitsagenda Regio Amersfoort 2040 en Gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort & Heuvelrugzone. De Mobiliteitsagenda Amersfoort is afgerond. Dit is een multimodale doorontwikkeling van de Mobiliteitsstrategie U Ned. De agenda bevat een concreet maatregelenpakket om de groei van de regio en de daarmee samenhangende groei van het verkeer beheersbaar op te kunnen vangen. De nieuw te bouwen woningen en bedrijven moeten goed bereikbaar zijn, de bestaande woningen en bedrijven moeten goed bereikbaar blijven en de draaischijf Midden-Nederland moet goed blijven functioneren. Hierbij hoort ook de kwaliteit van de leefomgeving. Een tweede doel van de agenda is met maatregelen de nadelige effecten van de gepauzeerde

MIRT-projecten, A1/A28 Knooppunt Hoevelaken en A1/A30 Barneveld in het bijzonder, te beperken.

De maatregelen bestaan onder andere uit:

- Aansluiting A1 – Bunschoten/Bovenduist (tbv grootschalige woningbouw Bovenduist);
- Aansluiting A1 – Hoevelaken (tbv grootschalige woningbouw Hoevelaken);
- Regionaal Verkeersmanagement met het doel slim, duurzaam en veilig te sturen op toenemende druk op het hoofd en onderliggend wegennet;
- BRT tussen Amersfoort en het Utrecht Science Park;
- Verkeersveiligheidsmaatregel A1/A30 (zie tekst landsdeel Oost);
- Veluwelijn (verhoging treinfrequentie Amersfoort – Harderwijk (zie tekst landsdeel Oost)).

***Inzet:** We zetten erop in dat Rijk en regio de Mobiliteitsagenda omarmen en de concrete maatregelen samen verder brengen gericht op realisatie.*

Het gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort & Heuvelrugzone wordt in twee fases uitgewerkt. In het gebiedsonderzoek verkennen Rijk, provincie en regio aan de hand van mogelijke ontwikkelscenario's voor de Spoorzone en de Heuvelrugzone verschillende verstedelijkingsopties. In de 2e fase komt de effectanalyse en de beoordeling van ontwikkelscenario's aan de orde. Dit moet leiden naar beslisinformatie voor de verdere invulling van de verstedelijkingsopgave na 2030 in het gebied. Het Gebiedsonderzoek loopt nog door in 2025.

De mobiliteitsagenda Amersfoort is vanaf 5 november te vinden op de website van U Ned.

Draaiend houden Ringen

Als onderdeel van de Woningbouw en Mobiliteitsafspraken, gemaakt met kabinet Rutte IV (WoMo afspraken), heeft het Rijk, ten behoeve van de bereikbaarheid van Groot Merwede en het functioneren van de Ring Utrecht, een bedrag van € 100 miljoen gereserveerd. Het ministerie van IenW gaat in 5 werksporen aan de slag om invulling te geven aan dit budget. In de werksporen van het ministerie wordt onderscheid gemaakt tussen werksporen gericht op verkeersmanagementmaatregelen en een werkspoor gericht op fysieke infrastructurele maatregelen.

***Inzet:** We zetten in op een gezamenlijke invulling van de besteding van de middelen in de regio Utrecht.*

Fietsnetwerken op orde

Rijk en regio werken samen aan de Schaalsprong Fiets uit het Nationaal Toekomstbeeld Fiets. Het Rijk stelt vanaf 2024 structureel € 6 miljoen beschikbaar om via cofinanciering bij te dragen aan een landelijk dekkend netwerk van doorfietsroutes. Dit BO MIRT worden afspraken gemaakt voor een eerste tranche van 3 jaar (€ 18 miljoen landelijk).

De Staatssecretaris van IenW heeft tijdens het Commissiedebat MIRT van 5 juli 2023 in de Kamer toegezegd om zich in te zetten dat eind 2024 besluiten genomen kunnen worden over het al dan niet realiseren van de Dom tot Dam doorfietsroute. Deze zomer is gestart met een werkgroep van alle vertegenwoordigde wegbeheerders ten behoeve van het opstellen van het voorlopig ontwerp. De benodigde beslisinformatie is naar verwachting gereed voor het MIRT van 2025.

***Inzet:** we zetten in op een vervolg van de Dom-tot-Damroute om de essentiële bijdrage aan de fietsontsluiting van (nieuwe) woningbouwlocaties en werkgebieden te borgen.*

Vervolprocedure / voortgang:

Op 7 november 2024 zullen het BOL en het BO MIRT Noordwest plaatsvinden. De uitkomst van deze afspraken worden met u gedeeld in de Statenbrief 'Uitkomsten BO Leefomgeving en BO MIRT Noordwest 2024'. Wij

verwachten deze brief medio november aan u te kunnen sturen, wanneer ook de Tweede Kamer en raden geïnformeerd worden.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen